

**Рішення спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії**

Спеціалізована вчена рада Донецького національного університету імені Василя Стуса Міністерства освіти і науки України, м. Вінниця, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії галузі знань 08 «Право» на підставі прилюдного захисту дисертації «Теоретико-правові засади реалізації ідей лібералізму у правовій системі України» за спеціальністю 081 «Право» 27 травня 2025 року.

Добросердов Артур Ринатович,

1985 року народження

Громадянин України

освіта вища: у 2009 році закінчив Національну академію прокуратури України (диплом магістра, спеціальність - правознавство).

У 2022 р. вступив до аспірантури Донецького національного університету імені Василя Стуса на кафедру теорії, історії держави і права та філософії права за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Донецькому національному університеті імені Василя Стуса Міністерства освіти і науки України, м. Вінниця.

Науковий керівник: Гоцуляк Юрій Вікторович, доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри теорії, історії держави і права та філософії права Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Здобувач має 8 наукових праць: 4 статті в наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України; 4 тез доповідей на науково-практичних конференціях, зокрема:

Статті в наукових виданнях,

включених до переліку наукових фахових видань України:

1. Добросердов А.Р. Витоки ліберальної правової ідеології у вченнях XVII-XVIII ст. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 3. С. 30-33. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-3/5>
URL: http://www.lsej.org.ua/3_2023/5.pdf
2. Добросердов А.Р. Розвиток ліберальних правових ідей у XIX–XX ст. *Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса*. 2023. №2. С. 22-30. DOI: <https://doi.org/10.31558/2786-5835.2023.2.3>
URL: <https://jpchdnu.donnu.edu.ua/article/view/14909/14812>
3. Добросердов А. Р. Поняття та зміст правового лібералізму. *Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса*. 2024. №1. С. 31-38. DOI: <https://doi.org/10.31558/2786-5835.2024.1.4>
URL: <https://jpchdnu.donnu.edu.ua/article/view/16157>
4. Добросердов А.Р., Гоцуляк Ю.В., Класифікація ліберально-правових ідей. *Збірник «Науковий вісник УжНУ. Серія: Право»*. 2024. Випуск 86: частина 1. С. 58-63. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.1.8>
URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/01/10.pdf>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Добросердов А.Р. Основи ліберальної ідеології у правових вченнях Дж. Локка та Ш.Л. Монтеск'є. *Весняні юридичні читання – 2023. Сучасні проблеми законодавства, практики його застосування та юридичної науки*. Випуск XXXIII: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Весняні юридичні читання – 2023». 20 квітня 2023 р., Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. С. 41-44.
6. Добросердов А.Р. Окремі аспекти змісту ліберальної доктрини як правової ідеології. *Актуальні дослідження правової та історичної науки*. Випуск 68: матеріали Міжнародної наукової інтернет-конференції (м. Тернопіль, Україна, м. Ополе, Польща, 14 – 15 січня 2025 р.) / редкол. : О.

Яремко та ін. ГО “Наукова спільнота”. WSZIA w Opolu. Тернопіль: ФО-П Шпак В.Б. 2025. С. 7-8. URL: https://www.lex-line.com.ua/?go=full_article&id=4058

7. Добросердов А. Р. Окремі питання історії ліберально-правової думки в Україні. *Сучасний стан та пріоритети модернізації науки, освіти і суспільства*: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 21 січня 2025 р.). Полтава: ЦФЕНД, 2025. С. 32-34. URL: <https://www.economics.in.ua/2025/01/21.html>

8. Добросердов А. Р. Окремі питання впливу лібералізму на правову ідеологію. *Актуальні питання економіки, фінансів, обліку, менеджменту і права: теорія і практика*: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Ізмаїл, 18 січня 2025 р.). Ізмаїл: ЦФЕНД, 2025. С. 78-80. URL: <https://www.economics.in.ua/2025/01/18.html>

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради.

Міхайліна Тетяна Вікторівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри теорії, історії держави і права та філософії права Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Зауважень немає.

Мартинюк Олексій Володимирович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, міжнародного і кримінального права Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Зауважень немає.

Стаднік Ірина Василівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії, історії держави і права та філософії права Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Зауважень немає.

Міхневич Людмила Володимирівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри аграрного, земельного та екологічного права ім.

В.З. Янчука Національного університету біоресурсів і природокористування України:

1. У роботі здійснюється порівняння двох доктрин, що протиставляються одна одній: лібералізм та комунітаризм. Обидві доктрини мають численних прихильників та критиків. Попри те, що ліберальна правова ідеологія є домінуючою у сучасній правовій реальності, вона має недоліки та слабкі місця, про які у висновках нічого сказано. Порівняння двох ключових правових ідеологій здійснюється суто на користь лібералізму, що видається дещо одностороннім підходом, який мав би більш критично підійти до вказаного питання, що додало би більшої комплексності дослідженню.

2. На с. 192 вказується на необхідності реалізації компромісної концепції «надзвичайного лібералізму», тобто такого стану лібералізму в надзвичайних умовах, який спроможний зберегти цінності свободи у всіх елементах правової системи з одного боку, при цьому допускаючи необхідний дискомфорт та обмеження з іншого. Далі перераховуються основні аспекти такої концепції: механізм мобілізації військових ресурсів для боротьби з агресором за умови збереження базових прав та свобод; адаптацію прав та свобод до обставин війни, а саме допустимі межі їх обмеження; збереження морального складника правового лібералізму в умовах війни тощо. Ці позиції є доволі схожими до відомих загальних критеріїв обмеження прав в надзвичайних умовах. Отже, потребує уточнення у чому саме полягає оригінальність та новизна такого висновку.

3. У роботі зазначається про необхідність реалізації «цифрового лібералізму», що має захистити свободу особистості у віртуальному просторі. З іншого боку нерідко відстоюється позиція, що інтернет простір навпаки наповнений неконтрольованою свободою, потребує більшого регулювання, щоб свобода не перетворилась у свавілля. Тому було б добре обґрунтувати цю позицію, чи не забагато принципу свободи та лібералізму у

цифровому просторі. Однак зазначені питання ставляться виключно в порядку наукової дискусії; вони не применшують вагу результатів дослідження не применшують рівня рецензованої роботи і не впливають на її загальну позитивну оцінку, на її наукову і практичну цінність.

Панкратова Вікторія Олегівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри фундаментальної юриспруденції та конституційного права Сумського державного університету.

1. Залежно від ступеня реалізації принципу свободи правовий лібералізм можна класифікувати на: державницький (принцип свободи перш за все стосується відносин особи та держави, автономності та незалежності від влади, обмеженого втручання держави у приватне життя громадян); класифікація не зовсім коректна, оскільки ліберальні ідеї завжди відображали позицію послаблення держави, її втручання у життя особистості та суспільства, що зрештою відображено у трактовці цієї класифікації. Відтак варто обґрунтувати додатково такі формулювання;

2. Генезу вітчизняних ліберально-правових поглядів та ідей автор починає із XIX ст. із представників Кирило-Мефодіївського товариства. Доречним було б простежити окремі витoki ліберальних ідей про принцип свободи особистості у більш ранніх періодах української державності, адже правові традиції демократичного устрою в українського народу мають глибоке коріння;

3. У визначенні правового лібералізму робиться акцент на тому, що це різновид лібералізму, правова теорія, що об'єднує концептуально базові правові цінності: свободи, рівності, прав людини, демократії, правової держави. Однак із такого визначення не зовсім зрозуміло у чому полягає особливість цієї теорії, окрім як поєднанням відомих правових цінностей. Дане визначення мало б бути більш конкретизованим саме у частині уточнення оригінального змісту правового лібералізму.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Добросердову Артуру Ринатовичу ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Голова спеціалізованої вченої ради

Тетяна МІХАЙЛІНА

